

Føroysk ævintýr á kassettubandi



Bárður Jákupsson hevur myndprýtt ævintýrbandið »Teir sjei svanirnir«

Í hesi vikuni gevur Plátufelagið Tutl eitt nýtt kassettuband út. Bandið hevur heitið »Teir sjei svanirnir«, og tað er Kári Svendsen, ið hevur lagt til rættis.

A bandinum eru nýggju føroysk ævintýr úr bókini »Færøske folkesagn- og ævintyr« hjá Dr. Jakobsen. Dr. Jakobsen (1864-1918) ferðaðist um allar Føroyar í árunum 1892, 93 og 98 at savna saman ævintýr, sagnir, vísur og kvæði. Í 1898 fór hann at geva sagnirnar og ævintýrin út á prenti. Tilfarið kom fyrst út í smáum heftum, og í 1901 var alt komið út. Nakrar fáar uppskriftir fekk hann frá øðrum savnarum, og tvey ævintýr á nýggja bandinum hevur Símun av Skarði (1872-1942) skrivað upp. Ævintýrin á band-

inum eru av Kirkju, úr Kunoy, Arnafirði, Nólsoy, Skálavík og Sumba.

Umframt upplestur er eisini tónleikur á nýggja bandinum. Hetta eru innsløg, sum vórðu send í barnasendingini »Frikortirinum« í Útvarpi Føroya nú í vetur. Kári Svendsen las, legði síðbundnu lögini til rættis, gjørdi tvey nýggju lögini og spældi tónleikin.

Tónleikurin varð tikið upp í RMS-studio í Saltangará, meðan upplesturin varð tikið upp í Útvarpinum. Tøknningar vóru Regin Bjarnastein og Sári Selfoss.

Kápmýndina gjørdi Bárður Jákupsson.

Bandið, sum er margfaldað hjá Rema-kassettu-framløslu í Saltangará, er 83 minuttir til longdar og kostar 100 krónur.

Tíðindaskriv:

Hondbóltsfelagið Tjaldur í Runavík

Hondbóltsfelagið Tjaldur varð stovnað á fundi, hildin í Runavík hin 29. okt. 98. Endamálið felagsins er at iðka hondbólt og annan ítrótt og at virka fyri síðmennandi ungdomsarbeiði, við røttum ítróttaranda.

Felagið fór til verka alt fyri eitt, fyri at halda hondbóltinum í landsynningspartinum í Eysturoy gangandi, eftir at hann varð niðurlagdur sum felagsítrótt stutt frammundan.

Tað hevur eydnast felagnum at halda lív í og at varðveita hondbóltin í økinum, og framfeiri er ætlanin at víðka um virkisøkið og ikki minst at menna tað verandi.

Í hesum sambandi verður nú farið runt í økinum at tekna limir og harvið tryggja felagnum eitt trygt, stóðugt og varandi grundstøði at standa á. Vónandi verður tíkið væl ímóti felagnum í hesum sambandi.

Á stovnandi aðalfundi hin 29. okt. 98 vórðu hesar nevndir valdar:

Starvsnevnd: Andrias Jacobsen, formaður, Glyvrum, Katrin Absalonsen, næstformaður, Seldarfirði, og Tórbjørn Jacobsen, peningarøkil, Glyvrum.

Kappingarnevnd: Annika Gregersen, formaður, Seldarfirði, Mona Langgaard, Glyvrum, og Ingvarð Lamhauge, Saltangará.

Lesarabrøv

Royndir við esperanto

Lars Forsman undirvísir í týskum, enskum og esperanto á Karlskoga Folkhøgskola í Svøríki. Royndir hansara eru endurgjavnar í Esperanto-nyt 3/1998. Her er ein sera stuttur úrdráttur.

Fyri 10 árum síðan keytt Lars Forsman upp á at byrja eitt esperantoskeið á háskúlanum. Starvsfelagarnir hildu hann vera óran, men rektarin helt, at hann skuldi sleppa at royna eitt skeið í 8 vikur, sum er markið fyri ríkisstuðli. Tá ið tær 8 vikurnar vóru farnar, vildu næmingarnir ikki fara heim; teir flestu hildu fram, og aðrir komu afturat. Soleiðis byrjaði esperanto-linjan.

Síðan tá hava næmingar úr 38 londum verið við. Eitt framhaldsskeið aðrar 8 vikur er eisini, og harafturat er eitt hálvárskeið, við tað at fleiri studentar ynskja at læra esperanto rættiliga. Eftir fáum vikum sita næmingar úr ymsum londum og prátta í matarhøllini á esperanto.

Esperanto veitir grundleggjandi innlit í mállæru og millumtjóða orðatilfar. Eitt av mongum dønum er um ein lærara hjá 1. studentaskúlaflakki, sum undraðist á, so skjótt ein genta hevði tikið seg fram í fronskum, spurdi, um hon hevði verið í fítriðini í Fraklandi. Tað



Jeffrey Henriksen

hevði hon ikki, men hon var farin undir at læra esperanto. Men hetta er einki nýtt, og tann ið fyrst hevur

lært esperanto, hevur nógv lættari við at læra onnur mál. Hesi 10 árinu hevur Lars Forsman so mangan sannað hetta. Úrslitini eru so mikil, at mangir politikarar, lærarar og onnur vilja ikki trúgva teimum ella hoyra um tey.

Lars Forsman heldur tað vera at spilla burtur tíð, pengar og sveitta - óneyðugt strev, ikki at nýta esperanto í skúlanum. Har er nógv at spara, eisini hjá næmingunum.

Jeffrey Henriksen

Tunnill úr Runavík til Hvítanes

Í Dimmalætting og Sosialinum verður fyrispurningur settur til undirritaða, um tað raðfesting av fløgum í samferðslukervið, ið verkætlanarbólkur undir Vinnu- og Málastýrinum hevur gjørt frágærding um. Lat meg siga beinanvegin, at tað altíð er gott at fáa kritikk, men enn betur er, tá kritikkurin er konstruktivur, sum hann er í lesarabrævinum hjá Tóka Højgaard.

Spurt verður í lesarabrævinum, hvi eingin cost-benefit kanning er gjord av einum undirsjóvartunnli millum Hvítanes og Skálafjørðin. Brævskrivarin nevnr sjálvur fleiri orsøkir til, at eins líkur tunnill møguliga kundi loyst seg. Tann týðningarmesta orsøkin er, at koyristrekið millum Havnina og stóran part av Eysturoynni umframt Norðoyggjar verður stytt við í miðal 45-55 km alt eftir, hvar tú býrt. Her kann skoytast uppí, at sambandið millum Eysturoy/Norðoyggjar og Suðuroy/Sandoy harvið eisini hevði verið betri. Um tað er tekniskt møgult at gera ein slíkan tunnill, høvdu ferðandi millum høvudsstaðarøkið og eysturoyar/norðoyarøkið spart bæði tíð og akfarsútreiðslu, umframt at hesi oki vórðu tíkt tættari at hvørjum øðrum.

Fyri fólk, ið búgva eystaru megin Skálafjørðin, standstóð eisini negativar avleiðingar av at fremja eina slíka verkætlan. Ferðslan í økinum fer at vaksa nóg, og hús, ið standa nærhendis vegnum, verða tí meira ávírkað av óljóði frá ferðsluni. Eisini verður ferðslutrygðin í økinum verri, m.a. hjá fólk, ið skulu yvir um vegin. Alt í alt bókir verkætlanin tó óivað um ferðslutrygdina, tí koyristrekið millum Havnina og Eysturoynna/Norð-

oyggjar verður so nógv stytt.

Landsverkfrøðingurin hevur eftir áheitan frá Vinnu- og Málastýrinum gjørt triggjar skitsuverkætlanir til ein slíkan undirsjóvartunnill. Ongar jarðfrøðsligar kanningar eru tó gjørdar av havbotninum, og tí eru skitsuverkætlanirnar fyrst og fremst gjørdar í mun til, hvar tunnillin undir havbotni kann liggja frægast, t.e. undir grynnsta vatni. Roknað er við 7,5% sum mesta hall á tunnlinum. Eisini er roynt at finna hóskað pláss til tunnilmunnarnar, ið helst eiga at liggja so lágt, sum verandi vegakervið loyvir.

Triggjar møguleikar eru í uppskoti, og eru tunnarnir 7,3-10,2 km til longdar alt eftir, hvar linjuføring verður vald. Møguleiki 1 er at gera ein tunnill úr Runavík til Hvítanes, og verður longdin á tunnlinum tá 10,2 km, meðan kostnaðurin á hesum undirsjóvartunnli í 1987-prísum verður mettur til uml. 530 mió. kr. Runavíkmargen fer tunnillin inn í beníð, ið er einar 250 m frá rundkoyringini, og kemur upp aftur við íbndingina oman á Hvítanes.

Møguleiki 2 er at gera ein tunnill av Hvítanesi inn í beníð inn av landsvegnum oman fyri Oyrarnar, millum Saltnes og Toftir. Longdin á einum slíkum tunnli hevði verið 9,1 km, meðan kostnaðurin verður mettur til uml. 505 mió. kr. í 1987-prísum.

Møguleiki 3 er at gera ein tunnill av Nesi til Hvítanesar, og er hetta stytsta og bilgasta loysnin. Tunnillin verður 7,3 km til longdar, og kostnaðurin verður umleið 450 mió. kr. í 1987-prísum. Hóast møguleiki 3 er bilgasta loysnin, verður vegagerðin til tunnilmunnarnar ella ábøturnar á verandi



Finnboji Arge

veg sera truplar, av tí at tað má fara fram millum hús og tí umhvørvið annars er viðkvæmt. Hvat møguleika 1 og 2 víðvikur skuldu eingir trupulleikar verið við vegagerð, men møguleiga eiga rundkoyringar at verða gjørdar við tunnilmunnarnar, har íbndingin í verandi veg skal vera.

Felags fyri allar triggjar móguleikarnar er, at stør óvissa er á kostnaðarmetingunum, m.a. tí ongar jarðfrøðsligar kanningar eru gjørdar av havbotninum. Tað sæst tó, at kostnaðurin av einum slíkum tunnli millum Skálafjørðin og Hvítanes neyvan verður niðan fyri 450 mió. kr. í 1987-prísum. Í dag hevði prísurin tó helst verið nakað oman fyri 450 mió. kr., orsakað av prishækkingum,

men føroysku arbeiðslønirnar eru sum heild lítið og einki broyttar í 90' unum. Møguliga kundi ein partur av fløgukostnaðinum verið fíggaður við bummpegu, men landskassin sleppur neyvan undan at gjalda stóran part av kostnaðinum, eisini tí møgult er hjá bilfórum at koyra um Streymin, um bummpegu-prísurin verður ov høgur.

Tað er tí eingin ivi um, at um ein undirsjóvartunnill millum Hvítanes og Skálafjørðin skal gerast, verður tað nógv ár úti í framtíðini. Ikki er líkt til, at landskassin kann økja nógv um karmin til nýløgur í samferðslukervið í nærmastu framtíð, og verkætlanin hevði tí brúkt allan fløgukarmin í fleiri fylgjandi ár. Eisini er rakstrar- og viðlíkahaldskostnaðurin av einum slíkum tunnli sera høgur, og hesa útreiðslu má landskassin bera, tá bummpegu-tíðarskeiðið er av.

Hóast ein slíkur tunnill helst ikki verður gjørdur næstu nógvu árinu, eigur møguleikin tó ikki at verða avskrivaður heilt, tí um fíggarorkan hjá landskassinum bestrast nóg, t.d. við oljuinntøkum, er møguliga rætt at fremja verkætlanina. Fyrst eigur ein cost-benefit kanning at verða gjord, ið kann visa, um spardur tíðar- og akfarskostnaður kann uppviga sera høga fløgukostnaðin. Eg havi tí gjivið samskiptisdeildini í Vinnu- og Málastýrinum boð um, at ein slík cost-benefit kanning skal gerast. Tá úrslitið av kanningini er klárt, væntandi um 1-2 mánaði, verður úrslitið lagt á heimasíðuna hjá Vinnu- og Málastýrinum, ið er: www.vms.fo

Vinarliga,

Finnboji Arge,
landsstýrismaður